

Araştırma Makalesi | Research Article

Geliş tarihi | Received: 07.01.2024

Kabul tarihi | Accepted: 15.02.2024

Yayın tarihi | Published: 25.02.2024

Ahmet Kaplan

<https://orcid.org/0009-0005-2582-588X>

Assistant Principal, Ovabağ Primary Secondary School, Turkey, amedikaplan@hotmail.com

Orhan Şık

<https://orcid.org/0009-0005-3527-7776>

Assistant Principal, Nuriye Çelebi Eser Primary School, Turkey, ikiguzum@hotmail.com

Cahit Toprak

<https://orcid.org/0009-0003-5335-6430>

Assistant Principal, Nazime Tatlıcı Primary School, Turkey, cahittoprak033@gmail.com

Çiğdem Hasar

<https://orcid.org/0009-0001-3008-0633>

Principal, Öğretmen Veli Tuğa Primary School, Turkey, cigdembsrn@hotmail.com

Elif Hantaş

<https://orcid.org/0009-0000-6965-3905>

Assistant Principal, Hüseyin Uluğ Primary School, Turkey, hayal1712@hotmail.com

Meral Hasar

<https://orcid.org/0009-0003-6065-7063>

Assistant Principal, Nazime Tatlıcı Primary School, Turkey, zeynepzeyd12@hotmail.com

Ali Şeman

<https://orcid.org/0009-0006-3457-7686>

Principal, Çeşmeli kindergarten School, Turkey, ah.seman65@gmail.com

Atıf Künyesi | Citation Info

Kaplan, A., Şık, O., Toprak, C., Hasar, Ç., Hantaş, E., Hasar, M. ve Şeman, A., (2024). Öğretmen Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Vizyoner Liderlik Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11 (1), 438-448.

Öğretmen Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Vizyoner Liderlik Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Öz

Günümüz toplumlarında genel olarak için geçerli bir yöneticilik türünden ya da liderlik davranışından bahsetmek imkânsızdır. Kişiler, içerisinde yaşadığı kültüre göre değer yargısını, misyon ve vizyon tutumları oluşturmaktadır. Vizyoner liderlikte yeni bir misyon, yeni bir vizyon ve liderlik özellikleri gerektirir. Çağdaş okullarda yöneticilerin varlığı ve vizyonu bir koordinasyon aracıdır ve bir katalizör görevi görmektedir. Bu bağlamda araştırmamızın amacı, okul müdürlerinin vizyoner liderlik davranışlarının bazı değişkenlere göre incelemektir. Araştırmanın evrenini, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Diyarbakır merkez ilçelerinde çalışan 11874 öğretmenden oluşturmaktadır. Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, evrenden tesadüfi örnekleme yoluyla ile belirlenen 290 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın verilerini elde

edebilmek için Çınar ve Kaban (2012) tarafından geliştirilmiş olan "Vizyoner Liderlik Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmacılar ölçeği dört boyutlu ve beşli likert yapıda kurgulamışlardır. Araştırma verilerinin analizinde; aritmetik ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca araştırmada, t-testi, ANOVA testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; okul müdülerinin vizyoner liderlik davranışlarının cinsiyetlerine, kıdemlerine ve eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğretmen, Okul, Yönetici, Vizyoner, Lider

Investigation of School Principals' Visionary Leadership Behaviours According to Teachers' Perceptions According to Some Variables

Abstract

In today's societies, it is impossible to talk about a generally valid type of management or leadership behaviour. People form value judgements, mission and vision attitudes according to the culture they live in. Visionary leadership requires a new mission, a new vision and leadership characteristics. In contemporary schools, the presence and vision of administrators is a coordination tool and acts as a catalyst. In this context, the aim of our research is to examine the visionary leadership behaviours of school principals according to some variables. The population of the study consists of 11874 teachers working in the central districts of Diyarbakır in the 2022-2023 academic year. In this study, relational survey model, one of the quantitative research methods, was used. The sample of the study consists of 290 teachers determined by random sampling from the population. In order to obtain the data of the study, "Visionary Leadership Scale" developed by Çınar and Kaban (2012) was used. The researchers designed the scale in a four-dimensional and five-point Likert scale. In the analysis of the research data; arithmetic mean, standard deviation, frequency and percentage values were calculated. In addition, t-test and ANOVA test were used in the study. As a result of the analyses, it was seen that the visionary leadership behaviours of school principals did not differ significantly according to their gender, seniority and education level.

Keywords: Education, Teacher, School, Administrator, Visionary, Leader

Giriş

Günümüz dünyasında eğitimin değişen yapısı, okul yöneticilerini klasik okul yöneticisi anlayışından uzaklaştırıp liderlik yapan ve okulu yeniliklere hazırlayan çağdaş okul yöneticisi olmaya yönlendirmiştir. Bu değişimin etkili bir şekilde hayata geçirilebilmesi için değişimin gerekliliğine inanan liderlere ihtiyaç vardır (Lesourd, Traczve Grady, 1992). Çünkü liderlik olgusu, değişimlerin getirdiği ya da değişimle gelen sorunlarla başa çıkabilmenin en temel unsurlarından biridir. Eğitim örgütlerinin başarılı olmalarında okul yöneticilerinin etkili liderliği önemlidir. Kalyoncu (2008), yaptığı araştırmada; başarılı ve başarısız eğitim kurumları arasındaki farkın, kurumlardaki liderliğin ve yönetimin kalitesinden kaynaklandığı sonucuna ulaşmıştır. Ulaşılan bu sonuç, okul yönetiminin ve yöneticisinin önemini ortaya koymaktadır.

Dijital çağın beraberinde getirdiği teknolojik gelişmeler ve değişimler örgütlerde yeni teknolojilerin kullanılmasının ötesinde problemler karşısında farklı çözümler üretebilme, daha önce denenmemiş yöntemlerle tecrübeler edinme, iş performansının artırılması gibi gereklilikler ortaya çıkarmaktadır (Çelebi, 2021). Eğitim örgütlerini de içine alan bu gelişim ve değişimler okul yöneticilerinin sorumluluklarını arttırmakla beraber okul yöneticilerinin bu gelişim ve değişime ayak uydurabilmesi, okulun hedeflerine uygun plan yapabilmesi, öğretmenlerini gerçekleştirmesi olağan durumlara hazırlayabilmesi gibi liderlik özelliklerinin önemini de arttırmaktadır (Özmen, 2017). Bu nedenle çağımızın okul yöneticisinden değişen durumları göz önünde bulundurarak ileride nasıl bir yol alacağını önceden kestirmesi beklenmektedir. Bu noktada başarılı bir liderin vizyon sahibi olması, önemli bir gerekliliktir. Ancak örgütsel hedeflere ulaşma veya zorlukların üstesinden gelme konusunda yeterli değildir. Vizyon, yöneticinin karar verme sürecine katılma, iletişim kurma, değişimi teşvik etme ve eyleme örnek olma gibi önemli özellikleri içermektedir (Covey, 1990).

Çağdaş liderlik yaklaşımlarından olan vizyoner liderlik yaklaşımının temelinde, insanları etkileyebilecek, onların aksiyon almasını sağlayabilecek vizyonları oluşturabilmek yatmaktadır. Vizyoner liderler, sorunlar hakkında çözüm üretirken; evrensel ve sezgisel bakış açılarının ötesinde daha geniş açılarla çözüm üretmeye odaklıdır. Ufukları geniştir, çevresine ilham verirler. Vizyoner liderlerin en belirgin özeliği ise ileri görüşlülüğü sayesinde hedeflerine ulaşma yolunda neler yapabileceğinin farkında olması ve bu yolda karşılaşacağı engelleri aşabilmesidir (Erdoğan, 2014). Vizyoner lider yeni bir bakış açısıyla geleceğe bakabilir. Okul yöneticilerinden beklenen davranışlardan biri de vizyoner bir davranış biçimine sahip olmalarıdır (Sabancı, 2007). Vizyon sahibi liderler, elde olan bilgileri sezgileriyle işleyerek daha geniş kapsamda faydalı bilgi üretebilirler. Böylelikle öngörü sahibi olan vizyoner liderler, oluşturdukları vizyonun izleyicileri tarafından takip edilebilmesini de mümkün kılmaktadırlar (Gül, 2019, s. 33).

Liderler, aynı zamanda kurumlarına yeni ufuklar çizebilen insanlardır. Kurumlarda mevcut düzenin aksine yeni bir vizyon oluşturarak sorunların çözümü için de yol gösterici olacaklardır. Böylece başarılı bir lider öğretmenlerini ortak bir vizyon paydasında toplayabilecektir (Çelik, 1997, s. 468). Gelişen dünyamızda, bilgi çağına uyumun sağlanabilmesinde en büyük pay okullara ve dolayısıyla okul yöneticilerine ve öğretmenlere düşmektedir. Okullarda amaç; “çağın gerekliliklerine sahip, soran, sorgulayan, sorumluluk alan, sosyal ama aynı zamanda kendi kendine yetebilen bireyler yetiştirmektir” (Kılınç, 2013, s. 1). Okullar, bu işlevlerini yerine getirirken okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Öğretmenlerin, eğitim öğretim süreçlerinin gereklerini yerine getirirken yüksek düzeyde moralli olmaları gerekmektedir (Kocabaş ve Karaköse, 2005, s. 2).

Okullarda öğretmenlerin motive edilmesinde en etkin rolü oynayan okul yöneticileri, öğretmenlerin ihtiyaçlarını bilmeli ve bu ihtiyaçların karşılanması için liderlik özelliklerini etkili bir biçimde kullanmalıdır. Bunun için de öğretmenlerin okul yöneticilerinden beledikleri; fark edilme, takdir, karara katılım, adil davranılma gibi onları motive edecek davranışlar sergilenmelidir. Bu şekilde motivasyonu sağlanmış öğretmen; mesleğini, istekli ve verimli bir şekilde sürdürecektir (Deniz ve Erdener, 2016, s. 31). Dolayısıyla okullarda gerçekleşen eğitim-öğretimin istenilen düzeyde gerçekleşmesi, kurumdaki yöneticilerin vizyoner liderlik yeterliliğiyle yakından ilgilidir. Okul müdürleri, yönetici rollerini yerine getirirken ortaya koydukları vizyoner liderlik davranışları, okul ortamlarında öğretmen motivasyonuna etki eden önemli faktörlerden bir tanesidir (Lee ve Raschke, 2016, s. 162). Bu çalışmanın amacı öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin vizyoner liderlik davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Dolayısıyla değişen liderlik anlayışının günümüz şartlarında birtakım değişkenlere göre incelenmesinin birçok problemin çözümüne ışık olacağı öngörülmektedir. Bu açıdan araştırmada; öğretmen algılarına göre, okul yöneticilerinin vizyoner liderlik davranışları cinsiyet, eğitim durumu ve kıdem değişkenlerine göre incelenmiştir. Davranışlarının cinsiyet, eğitim durumu ve kıdem değişkenleri arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını ortaya koymak hedeflenmektedir.

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Yöntemi

Öğretmen algılarına göre okul yöneticilerin vizyoner liderlik davranışlarını bazı değişkenlere göre tespit etmeyi amaçlayan bu araştırmada “İlişkisel Tarama Modeli” kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 1999). İlişkisel tarama modeli geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu nedenle nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

1.2. Veri Toplama Araçları

a. Demografik Bilgiler Formu: Öğretmenlere ait demografik bilgileri toplamaya yönelik olan bu formda; cinsiyet, eğitim düzeyi ve kıdem gibi özellikler yer almaktadır.

b. Vizyoner Liderlik Ölçeği: Araştırmada yöneticilerin vizyoner liderlik düzeyini tespit etmek için Çınar ve Kaban (2012) tarafından geliştirilmiş olan “Vizyoner Liderlik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmacılar bu ölçeği dört boyutlu ve beşli likert yapıda kurgulamışlardır. 14 maddeden oluşan ölçeğin ilk dört maddesi birinci boyut olan vizyoner düşünme, ikinci dört maddesi eylem yönelimli olma, üçüncü üç maddesi geleceği resmetme ve son üç maddesi de değişime açık olma alt boyutlarını ölçmektedir. Araştırmacılar, ölçeğin 60 yapı geçerliliğine ilişkin olarak yaptıkları çalışmalarda 4 faktörün toplam varyansın, %81’ini açıkladıklarını ve KMO değerinin ,852 olduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca ölçeğin güvenilirliğine

yönelik yapılan analiz neticesinde Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları, birinci alt boyut için ,84; ikinci alt boyut için ,83; üçüncü alt boyut için ,87; dördüncü alt boyut için ,82 olarak bildirilmiştir. (Çınar ve Kaban, 2012, s. 202).

1.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2022-2023 eğitim öğretim yılında Diyarbakır merkez ilçelerinde görev yapan 11874 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme, evrenden tesadüfi örnekleme yoluyla ile belirlenen 290 öğretmenden oluşmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	147	50,6
Erkek	143	49,4
Eğitim Düzeyi		
Lisans	224	77,2
Lisansüstü	66	22,8
Kıdem Düzeyi		
1-9	93	32,0
10-19	107	36,8
19 ve üstü	90	31,2

Tablo 1’de katılımcıların demografik özelliklerine yer verilmiştir. Araştırmaya katılanların %50,6’sı kadındır. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin % 52’sinin ilköğretimde görev yaptığı, yine katılımcı öğretmenlerin %77’sinin lisans eğitim düzeyine sahip olduğu ve son olarak katılımcıların %36,8’nin 10-19 yıllık kıdeme sahip olduğu görülmektedir.

1.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, SPSS- 22.0 programına aktarıldıktan sonra verilerin normalliğine ilişkin analizler yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdikleri sonucuna varılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde: aritmetik ortalama, standart sapma, frekans, yüzde değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca araştırmada, t-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğünden uygulama izni alındıktan sonra anketler öğretmenlere uygulanmıştır. Katılanlara çalışmanın amacı ve güvenilirliğine dair gereken bilgilendirmeler yapılmıştır. Ölçme aracı iki bölüm içeren bir formdan oluşmaktadır.

2. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde alt amaçlara göre araştırma bulgularına yer verilmiştir. Okul yöneticilerin babacan (paternalist) liderlik davranışlarını öğretmen algılarına göre sahip olma düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen algılarına göre okul yöneticilerin vizyonerliderlik davranışlarına sahip olma düzeyleri

Boyutlar	$\bar{X}$	SS	N
Vizyoner Düşünme	3,34	,87	290

Eyleme Geçme	3,40	,79	290
Gelecek Tasviri	3,31	,69	290
Değişime Açıklık	3,38	,77	290

Tablo 2'ye bakıldığında vizyonerliderlik ölçeğinin tamamına ait aritmetik ortalamanın ($\bar{X}= 3,34$) katılıyorum düzeyinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte vizyoner düşünme düzeyi ($\bar{X}=3,34$), eyleme geçme ($\bar{X}=3,40$), gelecek tasviri ($\bar{X}=3,31$) ve değişime açıklık ($\bar{X}=3,38$) boyutlarının da yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin okul yöneticilerinin vizyoner liderlik davranışlarını yüksek düzeyde algıladıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre okul yöneticilerinin vizyonerliderlik davranışları açısından fark olup olmadığını değerlendirmek için gerçekleştirilen t-Testi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin vizyonerliderlik davranışlarının cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t	sd	P
Vizyoner Düşünme	Kadın	147	3,11	,69	-3,70	378	,000*
	Erkek	143	3,21	,77			
Eyleme Geçme	Kadın	147	3,19	,60	-1,72	367	,000*
	Erkek	143	3,26	,81			
Gelecek Tasviri	Kadın	147	3,30	,77	-1,39	241	,000
	Erkek	143	3,14	,65			
Değişime Açıklık	Kadın	147	3,39	,62	-1,50	230	,000
	Erkek	143	3,14	,86			

*p>0,05

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin algılarına göre okul yöneticilerinin vizyoner liderlik düzeyinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir (t=-2,07; p=.000). P değeri 0,05 ten büyük olduğu için öğretmenlerin vizyoner liderlik algılarının cinsiyete göre farklılaşmadığı söylenebilir. Bir diğer ifadeyle öğretmenlerin vizyoner okul yöneticisi algıları cinsiyetlerine bağlı olarak istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık sergilememektedir.

Araştırmanın alt probleminde öğretmenlerin vizyoner liderlik algılarının eğitim düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediği de incelenmiş ve sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin vizyoner liderlik davranışlarının eğitim düzeyi değişkenine ilişkin t-testi sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t	sd	P
Vizyoner Düşünme	Lisans	224	3,31	,82	,152	434	,000*
	Yüksek Lisans	66	3,38	,83			
Eyleme Geçme	Lisans	224	3,30	,91	,321	452	,000*
	Yüksek Lisans	66	3,33	,89			
Gelecek Tasviri	Lisans	224	3,35	,82	,425	420	,000
	Yüksek Lisans	66	3,41	,67			
Değişime Açıklık	Lisans	224	3,39	,67	,512	247	,000
	Yüksek Lisans	66	3,32	,79			

*p>0,05

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin genel vizyoner liderlik algılarının eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t_{[352]} = -.352$; $p > 0,05$). Okul müdürlerinin vizyoner liderlik özelliklerinin ise Vizyoner Düşünme $t_{[352]} = .152$; $p > 0,05$, Eyleme Geçme $t_{[352]} = .321$; $p > 0,05$, Gelecek Tasviri $t_{[352]} = .425$; $p > 0,05$ ve Değişime Açıklık $t_{[352]} = .247$; $p > 0,05$ alt boyutlarında öğretmenlerin eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırmanın alt problemde öğretmenlerin vizyoner liderlik algılarının okul yöneticileriyle çalışma süresine göre farklılık gösterip göstermediği de incelenmiş ve sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin vizyoner liderlik davranışlarının kıdem değişkenine ilişkin ANOVA testi sonuçları

Boyutlar	Sınıf düzeyi	N	$\bar{X}$	ss	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ort.	F	p	Anlamlı fark
Vizyoner	1-9	93	3,33	,91	Gruplar arası	,265	88	,774			
Düşünme	10-19	107	3,40	,75	Gruplar içi	,520	74	,896	,620	,000	---
	19 ve üstü	90	3,59	,76	Toplam	,159	63	,365			
Eyleme	1-9	93	3,34	,69	Gruplar arası	,365	88	,375			
Geçme	10-19	107	3,31	,67	Gruplar içi	,759	97	,471	,875	,000	---
	19 ve üstü	90	3,36	,70	Toplam	,148	69				
Gelecek	1-9	93	3,49	,89	Gruplar arası	,268	78	,361			
Tasviri	10-19	107	3,37	,78	Gruplar içi	,746	81	,901	,878	,000	---
	19 ve üstü	90	3,39	,69	Toplam	,314	71	,774			
Değişime	1-9	93	3,29	,78	Gruplar arası	,324	79	,227			
Açıklık	10-19	107	3,31	,91	Gruplar içi	,782	81	,458	,969	,000	---
	19 ve üstü	90	3,36	,85	Toplam	,636	93	,696			

*p>0,05

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin algılarına göre vizyoner liderlik davranışlarının mesleki kıdeme göre farklılaşmadığı görülmektedir (F= ,835; p = .000). Bu kapsamda farklı mesleki kıdemlere sahip öğretmenlerin birbirine yakın algılara sahip olduğu söylenebilir.

Sonuç

Öğretmen algılarına göre vizyoner liderlikcinsiyet, eğitim durumuna ve kıdem türüne göre farklı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırmanın birinci alt probleminde, öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin vizyoner liderlik davranış düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan öğretmenlerin okul müdürlerinin vizyoner liderlik davranışlarını yüksek düzeyde algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında bu araştırma sonuçlarına benzer sonuçların elde edildiği bazı çalışmalara ulaşılmıştır. Aydoğan ve Bilgivar (2022), okul müdürlerinin vizyoner liderlik davranışlarının okul iklimine etkisini inceledikleri araştırmalarında öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin vizyoner liderlik düzeylerinin “Vizyoner Düşünme, Eyleme Geçme, Gelecek Tasviri ve Değişime Açıklık” tüm alt boyutlarını da kapsayacak şekilde “yüksek” olduğunu saptamışlardır. Kaçmaz (2020), okul yöneticilerinin vizyoner liderlik davranışları ile öğretmen

motivasyonları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenlerin motivasyonlarının okul yöneticilerinin vizyoner liderlik özelliklerinin tüm alt boyutlarını kapsayacak şekilde “yüksek” düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Bunların yanı sıra Babil (2009) okul müdürlerinin vizyoner liderlik düzeylerini orta seviyede bulguladığını ifade etmiştir. Diğer taraftan okul yöneticilerin vizyoner liderlik davranış düzeylerinin araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, mesleki kıdem ve eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Alanyazında bu araştırma sonuçlarına benzer sonuçların elde edildiği bazı çalışmalara ulaşılmıştır. Kaçmaz (2020), Erdoğan ve Bilgivar (2022) da çalışmalarında öğretmenlerin okul yöneticilerinin vizyoner liderlik davranışlarına ilişkin algıları ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmişlerdir. Çalışmamızın bulgularına benzer sonuçların dışında örtüşmeyen çalışmalarında mevcuttur. Eranıl (2014), Koçer ve Bostancı (2021) ise çalışmalarında öğretmenlerin okul yöneticilerinin vizyoner liderlik algılarında cinsiyet değişkenine göre erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere kıyasla okul yöneticilerinin vizyoner liderlik özelliklerini daha yeterli gördükleri sonucuna ulaşmışlardır. Aksi yönde olarak, Küçük ve Demirtaş (2016), ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul müdürlerinin vizyoner liderlik davranışlarına yönelik yaptıkları araştırmada kadın öğretmenlerin vizyoner lider davranış algılarının erkek öğretmenlerden daha yüksek düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmadan elde edilen veriler sonucunda katılımcıların eğitim durumuna göre öğretmenlerin okul yöneticilerine yönelik vizyoner liderlik davranışları algılarında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Buna göre farklı eğitim durumuna sahip olan katılımcıların okul yöneticilerinin vizyoner liderlik puanları benzer düzeydedir. Küçük ve Demirtaş (2016), Erdoğan ve Bilgivar (2022) da çalışmalarında öğretmenlerin eğitim durumlarına göre okul yöneticilerine ilişkin vizyoner liderlik davranışları algılarında farklılık oluşmadığını tespit etmiştir. Erarslan’ın (2022) çalışması ise lisans mezunu öğretmenlerin lisansüstü mezunu öğretmenlere göre okul yöneticilerinin vizyoner liderlik davranışları algılarının daha yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Son olarak yapılan araştırma sonucunda katılımcıların mesleki deneyim yılına göre öğretmenlerin vizyoner liderlik davranışları algılarında anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Buna göre farklı mesleki deneyim yılına sahip olan katılımcıların vizyoner liderlik puanları benzer düzeydedir. Erarslan (2022), Küçük ve Demirtaş (2016) çalışmalarında öğretmenlerin, okul yöneticilerinin vizyoner liderlik davranışlarına yönelik algılarında anlamlı farklılık tespit etmemişlerdir. Fakat Koçer ve Bostancı (2021) yaptıkları çalışmada 11-20 yıl arası kıdemli öğretmenlerin, okul yöneticilerinin vizyoner liderlik davranışlarını daha fazla takdir ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Kaçmaz’ın (2020) araştırmasında da kıdemleri daha yüksek olan öğretmenler, okul yöneticilerinin vizyoner liderlik davranışlarını daha fazla sergilediklerini düşündüklerini tespit

etmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında şu öneriler getirilebilir: Daha kapsamlı inceleme için nitel ve nicel yöntemin birlikte kullanıldığı karma yöntem kullanılabilir. Benzer bir çalışmaya öğrenciler de dâhil edilerek daha geniş boyutta sonuçlara ulaşılabilir.

Kaynaklar

- Aydoğan, İ. ve Bilgivar, O. O. (2022). Okul Müdürlerinin Vizyoner Liderlik Davranışlarının Okul İklimine Etkisi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (23), 1740-1742.
- Babil, F. (2009). *İlköğretim Okulu Müdürlerinin Vizyoner Liderlik Özelliklerine Sahip Olmaları ile Öğretmenlerin Örgütsel Adanmaları Arasındaki İlişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Covey, S. R. (1990). *Principle Centered Leadership*. Summit Books.
- Çelebi, F. (2021). *Dijital çağda liderlik ve girişimcilik*. İktisad Yayınevi.
- Çelik, V. (1997). Eğitim Yöneticisinin Vizyonu ve Misyonu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 1 (1), 47-53.
- Deniz, Ü. ve Erdener, M. A. (2016). Öğretmenlerin İş Motivasyonlarını Etkileyen Etmenler. *Sosyal Bilimlerde Stratejik Araştırmalar* (s. 29-41). Lambert Academic Publishing.
- Eranıl, A. K. (2014) *Mesleki Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Vizyoner Liderlik Özellikleri ile Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Erarslan, H. (2022). Okul Müdürlerinin Sergilemiş Olduğu Vizyoner Liderlik Davranışları ile Öğretmenlerin Motivasyonu Arasındaki İlişki: Adıyaman Örneği. *Temel Eğitim*, 16, 28-41.
- Erdoğan, İ. (2014). *Eğitim ve okul yönetimi*. Alfa Yayınları.
- Gül, R. (2019). *Vizyoner Liderlik Davranışlarının Algılanan Kurum Kimliği Üzerine Etkileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Kaçmaz, S. (2020). *Okul Yöneticilerinin Vizyoner Liderlik Davranışları ile Öğretmen Motivasyonu Arasındaki İlişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi.
- Kalyoncu, K. (2008). *İlköğretim Okul Müdürlerinin Vizyoner Liderlik Özelliklerine Sahip Olma Yeterlilikleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Kılınç, T. D. (2013). *Sınıf Öğretmenlerinin Okul Yöneticilerinin Dönüşümcü ve Etkileşimci Liderlik Stilleri ve Kendi Örgütsel Bağlılıklarını Algılamaları ile Okul Yöneticilerinin Sınıf Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılıklarını Algılamaları Arasındaki İlişki (Mersin İli Tarsus İlçesi Örneği)* [Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi]. Yök Tez.
- Kocabaş, İ. ve Karaköse, T. (2005). Okul Müdürlerinin Tutum ve Davranışlarının Öğretmenlerin Motivasyonuna Etkisi (Özel ve Devlet Okulu Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 79-93.

- Koçer, M. C. ve Bostancı, A. (2021). Okul Yöneticilerinin Vizyoner Liderlik Yeterlilikleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 8 (2), 119-143.
- Küçük, Ö. ve Demirtaş, Z. (2016). Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Okul Müdürlerinin Vizyoner Liderlik Davranışları ile Öğrenci Akademik Başarısı Arasındaki İlişki. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (7), 53-68.
- Lee, M. T. ve Raschke, R. L. (2016). Understanding employee motivation and organizational performance: Arguments for a set-theoretic approach. *Journal of Innovation & Knowledge*, 1(3), 162-169.
- Lesourd, S. J., Tracz, S., ve Grady, M. L. (1992). Attitude Toward Visionary Leadership. *Journal of School Leadership*, 2 (1), 34-44.
- Özmen, A. (2017). *Okul Yöneticilerinin Liderlik Davranışları ile Öğretmenlerin İş Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Sabancı, A. (2007). Müdürlerin Vizyoner Liderlik Özelliklerine İlişkin Müdürlerin, Müdür Yardımcılarının ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 174 (1), 333-342.